

Lars Barfoeds tale ved afstemningsfesten i Christiansfeld

Taler

Lars Barfoed
Landsformand for Foreningen
NORDEN

Dato

10. februar 2023

Sted

Christiansfeld, Sønderjylland

Tak for invitationen til som formand for Foreningen NORDEN at tale her ved afstemningsfesten i Christiansfeld. En traditionsrig fest hvor vi markerer, at sønderjyderne den 10. februar 1920 stemte Sønderjylland hjem til Danmark. Og dermed også til Norden. Og det er der bestemt grund til at fejre. Det var en lykkelig dag for Danmark – for demokratiet og for folkets ret til selv at bestemme deres nationale tilhørsforhold.

Og så var det også en god dag for Tyskland og for Norden. Det skal jeg vende tilbage til.

Afstemningen fandt som bekendt sted kort efter afslutningen af første verdenskrig. Nu skulle de europæiske grænser lægges endeligt fast, og folkeretlige aftaler skulle værne mod, at Europa igen skulle være en slagmark og hjemsted for krig og ødelæggelse.

Det var også baggrunden for stiftelsen af Foreningen NORDEN i 1919 i først Danmark, Sverige og Norge og siden alle de nordiske lande. Der skulle være fred og forståelse mellem nationerne og deres befolkninger under mottoet ”kendskab giver venskab”.

Men inden der var gået 20 år, var der igen krig i Europa. Anden verdenskrig var startet og sluttede først efter, at store dele af verden – og hele Europa, endnu en gang var blevet hærget af krigens rædsler.

Efter fredsslutningen i 1945 fik vi FN, NATO og de Europæiske Fællesskaber, der nu er blevet til EU. Alt sammen for at hindre nye altødelæggende krige. Og så fik vi i vores egen region Nordisk Råd og senere Nordisk Ministerråd.

Alligevel har vi igen en krig i Europa, der har hærget Ukraine i nu over et år. Det er en ulykke og en tragedie for de tusinder af ukrainere, som lige nu lider frygteligt under den krig.

Men der er ikke mindst én afgørende forskel til de to verdenskrige i sidste århundrede. Og det er, at hele Europa og USA har holdt sammen og viser en ubrydelig opbakning og støtte til Ukraine i deres forsvar mod et aggressivt Rusland. Fællesskaberne i NATO og EU har vist deres betydning. Det har vist sig helt afgørende – også for vores egen frihed, selvstændighed og fred.

Og der går en lige linje fra den fredelige og demokratiske genforening i Sønderjylland i 1920 til det stærke sammenhold og de fælles værdier, vi nu ser i hele Europa fra det nordligste Norge til det sydligste Spanien. Afstemningen om det nordlige Slesvigs nationale tilhørsforhold afspejler netop demokratiet og respekten for folkernes selvbestemmelse, som er de værdier, der samler Europa i støtten til Ukraine. Ingen steder står de fælles europæiske værdier derfor stærkere end netop her, hvor de var på spil og sejrede i 1920.

Den fredelige sameksistens på tværs af den dansk-tyske grænse og respekten for de nationale mindretal på begge sider af grænsen vidner om en fredelig og demokratisk kultur, der hviler på gensidig respekt. På den måde er netop denne egn, Sønderjylland, takket være afstemningen og genforeningen, en bro, der forener Norden og resten af Europa – både værdipolitisk og fysisk.

Det er ikke tilfældigt, at rejsende sydfra møder ikke blot Dannebrog men alle de nordiske flag, når de krydser grænsen til Danmark. Man møder flagene ved grænseovergangene i Kruså, Padborg, Frøslev, Rudbøl og Sæd. Det var politimesteren i Gråsten, Ivar Møller, som efter befrielsen i 1945 i samarbejde med Foreningen NORDEN tog initiativet til ordningen. Og det er den dag i dag Foreningen NORDEN, der med støtte fra den danske stat står for flagningen.

Flagene symboliserer, at når man krydser grænsen fra Tyskland er man ikke blot kommet til Danmark; man er kommet til Norden. Og i realiteten er man i flere henseender kommet til Norden, når man kommer til Sydslesvig. Faktisk er den største forening i den danske Foreningen NORDEN netop vores forening i Sydslesvig med base i Flensborg.

Faktisk spillede forbindelsen mellem Tyskland og Norden også en rolle i optakten til afstemningen i 1920. En af de meget betydningsfulde aktører i arbejdet for en afstemning, der kunne bringe dele af Nordslesvig hjem til Danmark var H.P. Hansen, som bl.a. repræsenterede nordslesvigerne i den tyske rigsdag.

H.P. Hansen appellerede til respekt for folkenes selvbestemmelsesret, der ikke mindst blev slået fast af den amerikanske Præsident Wilson i hans tale til den amerikanske kongres i januar 1918. Og han forstod med det udgangspunkt betydningen af at få opbakning ikke bare i Tyskland og Danmark; men også i de andre nordiske lande. Det kunne han nemlig bruge til at lægge politisk pres på den tyske rigsdag, hvor mange kunne se perspektivet i gode relationer mellem Tyskland og de nordiske lande.

I H.P. Hansens vigtige tale til den tyske rigsdag i oktober 1918 var netop den nordiske dimension et væsentligt omdrejningspunkt. Her sagde han bl.a. (og jeg citerer):

”Fra alle politiske lejre i Skandinavien, fra det yderste højre til det yderste venstre, lyder i disse dage det enstemmige råb til Tyskland: Retfærdighed mod danskerne i Nordslesvig.

Mine herrer, overhør ikke dette råb! Når folkenes selvbestemmelsesret er alvor for Dem, når De virkelig vil afslutte en rets- og forsoningsfred, så må De, når freden nu snart sluttes, løse det nordslesvigske spørgsmål.

Dermed opfylder De ikke blot vore varmeste ønsker; dermed fremmer De også tyske interesser.” (citater slut).

H.P. Hansens ord vidner om, at genforeningen historisk ikke blot var i dansk interesse. Det var både i Tysklands og de andre nordiske landes interesse. Det gælder historisk; men det gælder også den dag i dag, hvor relationerne til de nordiske lande ikke blot er i tysk; men i hele Europas interesse. Sønderjylland bygger bro mellem Europa og Norden.

Derfor er der heller ingen modsætning mellem det europæiske samarbejde og det nordiske samarbejde. Tværtimod.

Det er også bekræftet i et andet meget interessant historisk forløb, der forrige år blev dokumenteret af de to historikere, Rasmus Glenthøj og Morten Nordhagen Ottosen, i bogen ”Union eller undergang” om kampen i 1800-tallet for et forenet Skandinavien.

Uden her at gå i detaljer dokumenterer de i bogen, hvordan stærke kræfter bl.a. i Danmark arbejdede for at forene Danmark, Sverige og Norge i en fælles statsdannelse under ledelse af den svenske konge. Og derunder også hvordan både Preussen, Italien og Frankrig samt delvist Storbritannien støttede tanken, bl.a. fordi en stærk nordisk stat ville være et bolværk mod Rusland. En tanke, der på en ulykkelig baggrund er blevet relevant igen i dag.

Bl.a. kan de citere den preussiske ministerpræsident, Otto von Bismarck, for under en middag i hans embedsbolig i Wilhelmstrasse i Berlin den 16. december 1864 kort efter afslutningen på den Anden Slesvigske Krig at have udtalt: ”For resten er jeg meget stærk skandinav” med den betydning, at han støttede et forenet Skandinavien og anså det for at være i tysk interesse.

I Foreningen NORDEN er vi ikke helt så ambitiøse, men vi er tilhængere af et stærkere nordisk samarbejde, uden at det på nogen måde begrænser samarbejdet i EU eller NATO.

Et godt eksempel er forsvars- og sikkerhedspolitikken. Trods protesterne fra Tyrkiets Præsident Erdogan kan vi forvente, at Sverige og Finland i løbet af få måneder bliver medlemmer af NATO. Det skaber helt nye perspektiver for forsvarssamarbejdet mellem de nordiske lande, der samtidig vil styrke NATO's forsvarssamarbejde i Europa. Et forsvarssamarbejde der høj grad også må omfatte Tyskland, eller i hvert fald det nordlige Tyskland, når det gælder forsvaret og sikkerhedssituationen i Østersøen.

Et andet eksempel er klimapolitikken og energipolitikken. Når vi skal udbygge de vedvarende energikilder, og det skal vi, så kræver det et både regionalt og europæisk samarbejde, der går hånd i hånd. Vi skal så at sige deles om elektriciteten, når vindkraften producerer for meget eller for lidt strøm i forhold til forbruget i et område, skal vi have en infrastruktur af kabler, så vi kan udligne det. Og vi skal også være fælles om vindmølleparker og energiøer i fremtiden. Også på det område er der brug for et tæt samarbejde mellem de nordiske lande

indbyrdes men også med det nordlige Tyskland. Et samarbejde der allerede er startet op med den fælles infrastruktur mellem de to forbundne vindmølleparker i Østersøen, Kriegers Flak og Baltic II, i henholdsvis dansk og tysk farvand. Med de indbyrdes forbundne elnet i Norden er Norden og Tyskland på den måde også forbundne.

Et tredje og sidste eksempel, jeg vil nævne her, på den gensidige afhængighed og nytte af relationerne mellem Tyskland og Norden er den trafikale infrastruktur. En effektiv trafikal infrastruktur op gennem Jylland og videre til det øvrige Skandinavien er oplagt både i tysk og nordisk interesse, lige som den kommende Femern-forbindelse vil blive til stor gavn for både den sydgående og nordgående trafik. Og både i forhold til den jyske som den sjællandske forbindelse spiller det en afgørende rolle, at mobiliteten til de andre nordiske lande er effektiv, hvad enten, vi taler om veje, jernbane eller skib.

Og med det vender jeg tilbage til udgangspunktet, at genforeningen på langt sigt har været til gavn både for Tyskland, Danmark og for hele Norden. Det er afgørende for, at vi kan udvikle fælles samarbejde om forsvar og sikkerhed, energi og klima, den trafikale infrastruktur og meget andet, at vi har fælles værdier og gode indbyrdes relationer. Og de relationer er forankret i det sønderjyske og i den afstemning, der fandt sted i 1920. På den måde er Sønderjylland ikke blot en bro mellem Danmark og Tyskland; men også mellem Norden og Europa.

Vi glæder os selvfølgelig her i dag over selve genforeningen. At Nordslesvig med det danske flertal kom tilbage til Danmark. Men i en politisk sammenhæng skal vi nok så meget glæde os over selve det, at afstemningen kunne finde sted. For det er den respekt for befolkningernes selvbestemmelse og for mindretallene på begge sider af grænsen, som afstemningen er udtryk for, der har skabt grundlaget for de gode relationer og det stærke samarbejde, der er mellem Tyskland og ikke bare Danmark; men hele Norden og dermed til gavn for hele Europa.

Jeg ser mig selv både som dansk, nordisk og europæisk. Norden er en del af Europa. Derfor betyder et stærkere Norden også et stærkere Europa.

Tak for ordet.

Jeg ønsker jer alle en fortsat god afstemningsfest!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Festtale

Relateret

23. oktober 1918

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lars-barfoeds-tale-ved-afstemningsfesten-i-christiansfeld>